

permet l'escassetat de la informació francesa. Tanmateix, el fet de ser usat en justes (*tacle de junyir*) i el fet que dugui un objecte damunt (*sobretacle*) és més favorable a identificar amb el sentit aparent del mot francès que amb el del castellà (també molt més diferent); el fet que el *sobretacle* sigui febril també es prestaria a admetre coses de metall brunyit; i queda sobretot la possibilitat que hi hagi un poc de les dues coses.

Que l'etimologia ha de ser germànica és força vistosa; que hi ha d'haver identitat o pròxim parentiu etimològic entre el cat. *tacle* i el fr. *tacle* ho és tant o més, i també ho és bastant que el mot hagué de venir de França al català; en primera instància, sembla clar. Si era antic allà ja ho és molt menys: car tractant-se del francès, la data del S. XIV és extraordinàriament tardana, més que més en coses d'armes, i figurant en poemes de caràcter suposat èpic. Ja ho reconeix així el FEW, amb noteta firmada Wartburg i VGünther, xvii, 392a4-60.

Ara bé tant W. i la Günther com Gamillscheg, únic lingüista que s'havia adonat del mot (*Homen*, a Krüger, 1952, I, 24), refiant-se de la definició 'escut' de God. (i no sabent res del mot cat. ni al·ludint al cast., això últim ja ben natural), pensen en un ètmon germànic parent de l'al. *deckel* 'tapadora' (derivat de *decken* 'tapar'), que havent de començar per T- hauria de ser francic. Però francic de l'etapa més antiga d'aquesta llengua: car només en b.-al. ant. («altsächsich») hi ha *thēkkjan*, amb *th-* (=θ), i en canvi ja hi ha *d-*, no sols en alemany modern, i no sols en alt.-al. antic, sinó també en b.-al. i neerl., els dialectes prop-parents del francic (junt amb l'altsächsich). I això ja des de l'edat mitjana d'aquests dialectes; potser ja c. a l'a. 1000, car l'altsächsich només és de fins c. 900.

Això no obstant Gamillscheg postulava un francic *THAKILA com a base, ço que fonèticament fóra en rigor possible: cert que ja hi ha *Urplaut*, *thēkkjan*, fins i tot en el S. IX, però en rigor una base en THA- fóra possible: si reunim fins als temps merovingis! Cosa que fa escrúpol per a un mot documentat tan tard en francès. La reacció de Wartburg, allegant aquesta raó, és canviar *THAKILA en *THAKISLA (a base d'una variant minoritària *decksel* de l'al. i neerl. mj.). Per què? Només per contradir Gamillscheg? No siguem mal pensats: hi ha «Dame Phonétique», que deia Wagner. Només és que Dame Phonétique aquesta vegada no es deixa violar, i defensant-se de l'estupre, protesta que amb la -s- no s'ha arreglat res, però sí que s'ha empitjorat molt, perquè *THAKISLA (si realment podíem penjar al francic tal forma) hauria donat **taisle*, o com a molt, passant per **tacsle*, s'hauria reduït tot seguit a **tasle* (s'ens haurem de cansar a recordar *masle*, *rasle*, LLANDERA, ll. *tēla* < *teksla*...?: ja no val la pena).

Que vingui d'Anglaterra o dels Països Baixos em guardaria d'afirmar-ho; per més que les justes i cavalleries (no sempre de torneig: Cocherel 1364, Hastings 1066, Louis X, 1300) amb anglesos i gent de Flandes-Borgonya, fossin a l'ordre del dia en els Ss. XII-XIV,

i JoMartorell ja venia d'Anglaterra c. 1440 amatat de l'estil dels torneigs d'allà.

El que sabem, i ens cal tenir en compte, és que l'anglès *tackle* es defineix «equipment, tools, implement, gear», i que amb tals significats ja figuren *takel* en l'anglès mitjà de «Genesis and Exodus», segon quart del S. XIII, i en els Contes de Canterbury, i *takil* cap a 1390 en John Gower, l'amic de Chaucer. D'altra banda, el neerl. mj. *taeckelen* no solament és l'equipament o *tackling* dels vaixells: perquè el substantiu *taeckel* «munition, riggings», en general, ja figura en el dicc. neerl. de Hexham (a. 1658).

I encara en dates molt més tardanes, no solament un clàssic de llenguatge tan conservador com Milton l'usa parlant dels arreu dels vaixells, car en un text de 1663 es tracta d'armes contundents contra un cavaller: «This said she to her *tackle* fell, / and on the knight let fall a peal / of blows so fierce / ---»; el «*fishingtackle*» es documenta ja c. 1400, i en el sentit de «implements of war weapons; also a weapon, an arrow» el N. E. D. el dóna com a usual fins a mj. S. XVII (no veig que indiqui des de quan); veg., de més a més, el Skeat (ed. Oxf. 1935, p. 626).

Val a dir que aquí hem de descartar del tot una base frànica, perquè *tackle* és de la família de *take*, que a penes es troba en anglo-saxó [1127] i sembla pertànyer a l'element escandinau (no anglès) del lèxic anglès; en efecte, el derivat *takkel* en sentits com els de l'angl. *takel* és també de les llengües de Dinamarca i Suècia, ja suec mitjà, arrel essencialment estranya a la branca occidental del germànic (gòt. *tekjan*), i sembla que al neerlandès (que no el té com a verb), també li arribà el substantiu, gràcies a la conjunció anglo-escandinava; sigui com vulgui, el derivat *taeckel(en)* ja apareix en neerlandès mitjà.

En l'aspecte semàntic el tresor lèxic anglo-neerlandès sembla més clarament adequat per a una arma defensiva. Tanmateix notem que el significat angl. «gear, implement» 'arnès, arreu' també podia derivar cap a una arma ofensiva. I no seria massa imaginatiu suposar que en l'origen només el *sobre-tacle* fos quelcom que cobria i el *tacle* quelcom que colpia o feria, cobert pel *sobre-tacle*; en les tres dades franceses les dues coses estarien confoses en un mateix mot.

Taco, V. *tac* i *tatxa*

TACÓ, peix conegut a la Costa de Llevant; origen incert, probablement el mateix que TECCO, nom gal·lo-llatí d'un peix, en el segle VI, segurament pre-romà; però és possible que s'hi confongués un derivat de TACA. □ 1.ª doc. catalana: 1923.

«Nom d'un peix, Pineda» (Griera, BDC XI, 1923, 73). Puc precisar aquesta vaguíssima notícia, car ja havia sentit a parlar, c. 1930-5, d'aquest peix pescat i menjat a StPolM., i ara ho confirmo a Pineda. Encara que després n'he recollit més notícies, que ja donaré, no essent possible d'identificar-lo certament (no recollit en DFa. ni F. Lozano [Nomenclatura Ictiològica, 1963, 132-138, 55, §§ 517-23], ni precisat per Griera